

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/106/2020
Identifikačné číslo spisu: 8113207598
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8113207598.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: T. S., nar. XX.X.XXXX, bytom M., Č. XX, zastúpenej advokátom Mgr. Marcelom Kandrikom, so sídlom Prešov, Grešova 7, proti žalovanej: BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom v Bratislave, Karadžičova 2, IČO: 47 258 713, zastúpenej SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, o zaplatenie 3.648 € s prisl., vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11 C 127/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. marca 2016 sp. zn. 13 Co 161/2014, 13 Co 162/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 16. marca 2016 sp. zn. 13 Co 161/2014, 13 Co 162/2014 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou doručenu súdu 15. marca 2013 a neskôr doplnenu podaním z 20. mája 2014 domáhala, aby právnej predchodkyni žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť 3 648 € s 8,75 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 3 648 € od 16. apríla 2013 až do zaplatenia a nahradiť trovy konania.

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 8. októbra 2014 č. k. 11 C 127/2013-177 pôvodnú žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 1 668 € s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 22. mája 2014 do zaplatenia v lehote troch dní od jeho právoplatnosti. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Výslovil, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oboch strán sporu rozsudkom zo 16. marca 2016 sp. zn. 13 Co 161/2014, 13 Co 162/2014 rozsudok súdu prvej inštancie: I. zmenil v jeho napadnutej zaväzujúcej časti tak, že návrh žalobkyne na zaplatenie 1 668 € s 8,75 % úrokom z omeškania ročne od 22. mája 2014 do zaplatenia zamietol, II. potvrdil vo výroku, ktorým okresný súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, III. zmenil vo výroku o trovách konania tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal; ďalej hore označeným rozsudkom žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho

konania a potvrdil uznesenie okresného súdu z 20. mája 2014 č. k. 11 C 127/2013-127 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyni.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a z obsahu dovolania vyplýva aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP porušenie práva na spravodlivý proces pre absentujúce odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. V dovolaní opisujúc podrobne skutkový stav danej veci spochybnila správnosť aplikácie § 454 Občianskeho zákonníka. Poukázala na to, že základným predpokladom naplnenia skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia podľa § 454 Občianskeho zákonníka je existencia právnej povinnosti (zákonnej alebo zmluvnej) na plnenie toho, za koho sa plnila a na druhej strane neexistencia povinnosti u toho, kto v skutočnosti plnil. Uviedla, že žalovaná návrh na uzavretie zmluvy učinila tak dlžníkovi (manžel žalobkyně, pozn. dovolacieho súdu) ako aj partnerovi (žalobkyni, pozn. dovolacieho súdu), jej úmyslom bolo, aby obaja sa stali subjektami zmluvy. Plnenie za iného by do úvahy prichádzalo iba za pripustenia absurdnej konštrukcie, že žalobkyňa vedela, že právnu povinnosť plniť má iba jej manžel, a to titulom absolútne neplatného právneho úkonu, o ktorom by obaja súčasne mali nielen vedomosť, ale manžel žalobkyně by súhlasil s plnením žalovanej a zároveň aj rodičia žalobkyně by vedeli, že zmluva o úvere je absolútne neplatným úkonom a že v skutočnosti plnia za manžela (teraz bývalého manžela) svojej dcéry titulom vydania bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy o úvere. Podľa jej presvedčenia išlo v predmetnej veci o plnenie titulom absolútne neplatného právneho úkonu zo strany žalobkyně a jej rodičov, odvolací súd sa pri posudzovaní otázky bezdôvodného obohatenia a posudzovaní otázky platnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 1/1979). V tejto súvislosti uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, čo označila za porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, teda z obsahu dovolania vyplýva aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP (pozri strana 8 dovolania). V dovolaní vyčítala odvolaciemu súdu tiež nesprávne právne posúdenie otázky oslobodenia od súdnych poplatkov. Argumentovala uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sž 6/2011, v zmysle ktorého o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovie. Podľa jej presvedčenia o takýto prípad v jej veci nešlo. Vzhľadom k uvedenému žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil alebo ho zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a prizná jej náhradu trov konania a rovnako zrušil alebo zmenil aj napadnuté uznesenie.

5. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že s účinnosťou ku dňu 30. júna 2016 došlo k cezhraničnému zlúčeniu spoločnosti CETELEM SLOVENSKO a.s. so sídlom v Bratislave, Panenská 7, IČO: 35 787 783 so spoločnosťou BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so sídlom Boulevard Haussmann 1, 75009 Paríž, Francúzsko; spoločnosť CETELEM zanikla zlúčením bez likvidácie, bola vymazaná z obchodného registra s účinnosťou k 30. júnu 2016 a jej univerzálnym nástupcom sa stala spoločnosť BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, za ktorú na území Slovenskej republiky koná PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, na ktorú prešli všetky práva a povinnosti spoločnosti. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyně zamietol stotožňujúc sa s právnym záverom odvolacieho súdu, že žalobkyňa nie je zaviazaná zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je vecne pasívne legitimovaný bývalý manžel žalobkyně. Poukázala na to, že dohoda o prevzatí plnenia nemá za následok zmenu v subjektoch záväzku.

6. V dôsledku skutočnosti (strata procesnej subjektivity spoločnosti CETELEM SLOVENSKO a.s.) ktorá nastala po právoplatnosti rozhodnutia, dovolací súd v konaní pokračoval s právnym nástupcom subjektu, ktorý zanikol (§ 64 CSP).

7. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 12/2017 zo dňa 26. júna 2018 rozhodol tak, že dovolanie žalobkyně odmietol z dôvodu, že dovolateľka neuvedla konkrétne, ktorú právnu otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva, ale namietala nesprávne hodnotenie dôkazov súdmi v základnom konaní. Namietala teda v skutočnosti skutkové závery. Dovovateľka tak v podstate nenamietala právne posúdenie veci odvolacím súdom, ale jeho skutkové závery, ktoré nie je dovolací súd

oprávnený preskúmať, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Takto vymedzený dôvod dovolania preto nemožno považovať za vymedzený v súlade s ustanovením § 428 CSP. Táto skutočnosť založila dôvod na odmietnutie dovolania aj podľa § 447 písm. d/ CSP. Pokiaľ žalobkyňa pod dovolací dôvod § 421 ods. 1 písm. a/ CSP zahrnula aj námietku nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu táto jej námietka sa z hľadiska obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) týkala procesného postupu súdu a nespadá pod právne posúdenie. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania, preto vo vzťahu k uplatnenému dôvodu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) sa dovolací súd touto námietkou nezaoberal. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP zotrval aktuálny judikát R 24/2017.

V súvislosti s podaným dovolaním smerujúcim proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým jej nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, takéto rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej ani konečným rozhodnutím o veci vymedzenej žalobou/návrhom (viď napr. publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1353 až 1355). Dovolanie podané proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu je bez ďalšieho neprípustné.

Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a d/ CSP.

8. Ústavný súd Slovenskej republiky svojím Nálezom II. ÚS 511/2018-37 zo dňa 26. mája 2020 uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 12/2017 zo dňa 26. júna 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom uviedol, že rozhodol tak, že sa najvyšší súd s právnymi otázkami dovolateľky nevysporiadal a neposkytol sťažovateľke odpovede na jej podstatné argumenty. Zároveň ústavný súd uviedol, že sa vecne nezaoberal namietaným rozhodnutím krajského súdu.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. Dovolací súd sa v prvom rade musí vysporiadať s námietkou dovolateľky, ktorá spočíva v nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu pre jeho nedostatočné odôvodnenie v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V prípade, že je námietka žalobkyne o nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu dôvodná, už táto okolnosť musí viesť k zrušeniu tohto rozhodnutia.

11. Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu vidí dovolateľka predovšetkým v tom, že odvolací súd neuviedol žiadne dôvody, pre ktoré potvrdil výrok rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a že jej neostáva iné, ako predpokladať, že sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvej inštancie.

12. Na úvod dovolací súd konštatuje, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu je jedným z princípov, ktoré predstavujú súčasť práva na riadny a spravodlivý proces ako aj pojmu právneho štátu, povinnosť súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť (III. ÚS 199/08, I. ÚS 290/2015, III. ÚS 375/2015, III. ÚS 825/2016). Z odôvodnenia rozhodnutia súdu potom musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na druhej strane. Nepreskúmateľné rozhodnutie tiež nedáva dostatočné záruky pre to, že nebolo vydané v dôsledku ľubovôle a spôsobom porušujúcim ústavne zaručené právo na spravodlivý proces.

13. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, z ktorého nemožno zistiť, akým spôsobom súd postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností v prejednávanej veci, nevyhovuje zákonným požiadavkám, ktoré CSP kladie na obsah odôvodnenia rozhodnutia a v konečnom dôsledku takéto rozhodnutie zasahuje do základných práv účastníka súdneho konania, ktorý má nárok na to, aby bola jeho vec spravodlivo posúdená. Civilný súd je preto povinný svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, je povinný tiež

zrozumiteľným spôsobom vysvetliť, ako a prípadne prečo sa určitou námietkou nezaoberal. Ak tak súd nepostupuje, porušuje právo účastníka konania na spravodlivý proces garantovaný čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odôvodnenie rozhodnutia musí stranám konania umožňovať spoznať úvahy súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania, a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti. Pre presvedčivosť súdneho rozhodnutia je kľúčové, aby reagovali na substantívne argumenty a námietky sťažovateľov a aby vysvetlili, prečo ich neprijali.

14. Podľa dovolacieho súdu, sa odvolací súd týmto dôsledne neriadil a je potrebné, aby odvolací súd doplnil svoje nové rozhodnutie o dôvody, pre ktoré považoval ostatné námietky žalobkyne, ktoré by mohli mať vplyv na postavenia žalobkyne a ktoré, zrejme odvolací súd považoval za nepodstatné, nakoľko sa nimi odvolací súd vôbec nezaoberal a žiadnym spôsobom ich nevyhodnotil, hoci podľa dovolacieho súdu by mohli mať vplyv na posúdenie postavenia žalobkyne v danom právnom vzťahu.

15. Nakoľko sa odvolací súd v posudzovanom prípade žiadnym spôsobom nevysporiadal s existujúcimi dôvodmi žalobkyne, uvedeným konaním zaťažil odvolací súd svoje konanie vadou konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnému pochybeniu podľa § 420 písm. f/ CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemožno považovať za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, sa dovolací súd už nezaoberal tvrdeniami dovolateľky ohľadne prípustnosti podaného dovolania aj z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

16. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.